

Evropský týden mobility 2005

16. – 22. září

Evropská příručka pro orgány místní samosprávy

Rady a užitečné informace k organizaci projektu

EVROPSKÝ TÝDEN MOBILITY

s ústředním tématem

DO PRÁCE A DO ŠKOLY – BEZ AUTA

OBSAH

Úvod	3
Cíle iniciativy	4
Zvláštní požadavky určená městům, která se ETM zúčastní	6
Téma roku 2005 : Do práce a do školy – bez auta	7
Cíle tématu: Do práce a do školy – bez auta	7
Jít příkladem	7
Spolupráce s podniky a se státní správou	8
Organizace cestování	8
Infrastruktura	9
Jednotný přístup	9
Aktivity pro sedm dní Evropského týdne mobility	11
Veřejná doprava	12
Jízda na kole	14
Ulice pro život (pěší chůze)	15
Řízení mobility	16
Zodpovědná jízda autem	18
Volný čas a nakupování	19
Mobilita a zdraví	20
Zelené stezky	22
„Ve městě bez svého auta“ 22. září	24
Oblasti bez aut	
Alternativní způsoby dopravy	25
Parkoviště	26
Posouzení iniciativy	27
Trvalá opatření pro udržitelnou městskou dopravu	29
Informace a komunikace	30
Informační a komunikační nástroje na evropské a národní úrovni	
Informace na místní úrovni	
Interní komunikace	
Přílohy 1 – 4	32

EVROPSKÝ TÝDEN MOBILITY

16. – 22. září 2005

ÚVOD

Cílem této příručky je poskytnout užitečné informace a rady úřadům místní samosprávy, které se účastní iniciativy „Evropský týden mobility“ (ETM). Podkladem pro příručku jsou zkušenosti evropských měst, která organizovala první Evropský týden mobility v roce 2002 a 2004 a dny „Ve městě bez auta!“ v letech 1998 až 2004. Přitom byly vzaty v potaz také odlišnosti dané Chartou 2005 a doporučení, která poskytli evropští i mezinárodní partneři iniciativy Evropský týden mobility.

Při organizování Evropského týdne mobility by k těmto pokynům měly místní úřady přihlídnout, jednotlivé požadavky však mohou přizpůsobit místním potřebám a možnostem. Uchazeči o účast v projektu Evropský týden mobility musí splnit požadavky týkající se praktické organizace tematických akcí i použití komunikačních nástrojů. Další aspekty nejsou povinné a je zcela v kompetenci úřadů, jaká řešení na místní úrovni zvolí.

Evropský týden mobility 2005 se zaměří na velice konkrétní téma: „Do práce a do školy – bez auta“, zacílené nejen na lidi, dojíždějící do práce a na děti, které rodiče vozí do školy, ale také na podniky, nemocnice a další organizace, ve kterých se denně soustřeďují zaměstnanci. Tato příručka shrnuje cenné nápady a informace, řešící otázky, jak oslovit každou z těchto cílových skupin a jak zvýšit povědomí o ochraně životů mladých lidí na našich silnicích.

Poskytnuté informace nejsou vyčerpávající. Nové podněty, které se objeví v průběhu nastávajících událostí, budou doplněny na internetové stránce Evropského týdne mobility:

www.mobilityweek-europe.org

www.env.cz./edba

CÍLE INICIATIVY

Po dvou úspěšných ročnících akce „Ve městě bez svého auta!“, která proběhla v celé Evropě, přinesl rok 2002 počátek nové iniciativy, Evropského týdne mobility. Úspěch roku 2002 si Evropský týden mobility zopakoval v roce 2003 i 2004.

Od projektu „Ve městě bez svého auta!“ ...

Evropský den bez aut, který se poprvé uskutečnil ve Francii v roce 1998, vznikl v roce 2000 jako iniciativa Evropské komisařky pro životní prostředí, Margot Wallströmové. Během této akce mají evropská města příležitost ukázat, jakým způsobem řeší otázky životního prostředí. Jeden den v roce – 22. září – tak mohou orgány místní samosprávy představit svá města v jiném světle a podniknout klíčové kroky, jejichž hlavním cílem je omezit automobilovou dopravu v některých částech města, podpořit využívání udržitelných způsobů dopravy a zvýšit povědomí o dopadech různých způsobů dopravy na životní prostředí.

... k Evropskému týdnu mobility

Každý rok, počínaje rokem 2002, je celý týden od 16. do 22. září věnován udržitelným způsobům dopravy. Evropský týden mobility dává k příležitosti k uspořádání nejrůznějších aktivit a umožňuje místním úřadům, organizátorům a asociacím:

- ❑ podpořit stávající politické přístupy, iniciativy a nejlepší postupy v oblasti udržitelné městské dopravy,
- ❑ zvýšit povědomí veřejnosti o škodách, které současný provoz ve městech způsobuje v oblasti životního prostředí a kvality života,
- ❑ vytvořit fungující partnerství s místními investory,
- ❑ stát se součástí celoevropské kampaně s jednotným cílem a společnou identitou za účasti dalších měst,
- ❑ zdůraznit závazek místních úřadů podporovat politiku trvale udržitelné městské dopravy,
- ❑ představit nové politické strategie a opatření.

Evropské i mezinárodní asociace a organizace oficiálně vyjádřily svoji podporu iniciativě podepsáním „Podpory Evropského týdne mobility“¹. Evropský týden mobility se tedy stává vhodným prostorem pro spolupráci evropských a mezinárodních investorů směřující ke společnému cíli, dosažení dlouhodobě udržitelné městské dopravy.

Hlavním cílem iniciativy Evropský týden mobility je rozšířit partnerskou spolupráci na místní úrovni. Spolupráce místních členů evropských a mezinárodních asociací a organizací s místními úřady upevní dialog konsensus mezi všemi účastníky na různých úrovních správy. Evropský týden mobility vyjadřuje závazek podporovat trvale udržitelné způsoby dopravy a rozšířit nové podněty spolupráce mezi širokou veřejností.

V této souvislosti se proto očekává, že místní úřady budou hledat partnery pro jednotlivé aktivity a úzce s nimi spolupracovat na přípravě.

Úspěšné ročníky Evropského týdne mobility 2002 - 2004

Již během prvního ročníku se Evropský týden mobility stal skutečně evropskou záležitostí – v roce 2002 se iniciativy zúčastnilo 320 místních úřadů z 21 zemí a dalších 111 měst ji podpořilo.

Od té doby nepřestal narůstat zájem veřejnosti o tuto aktivitu a ačkoliv pořadatelé sami vědí, že ještě je co zlepšovat, postoj veřejnosti k ETM je velice vstřícný – více než 80 % dotazovaných považuje tento nápad za dobrý. Většina také uznává, že Evropský týden mobility účinně pomáhá v boji proti škodlivosti aut ve městech a velká většina by dokonce uvítala, kdyby tato akce byla organizována častěji.

¹ Seznam partnerů, kteří Podporu podepsali, je uveden v příloze č. 3.

ETM úspěšně přispívá k zlepšení lidského zdraví a obyvatel Evropy a k vyšší kvalitě jejich života. V současnosti totiž emise skleníkových plynů způsobených dopravou stále rostou, přičemž většina těchto plynů pochází právě ze silniční dopravy. To přináší zdravotní důsledky, které ovlivňují většinu populace a především snadno zranitelné skupiny, jako jsou děti a starší občané. Účinky, kterými působí nárůst silniční dopravy na lidské zdraví, jsou dobře známy, počínaje problémy s hlukem, způsobeným dopravou, až k nemocem dýchacích cest a srdečním onemocněním.

Proto národní koordinátoři ETM, evropští koordinátoři ETM a Evropská komise vybrali pro Evropský týden mobility 2005 nosné téma: „Do práce a do školy – bez auta“, které propojuje všechny výše zmíněné jevy. Pokud se místní organizátoři chtějí ovlivnit dojíždění občanů do práce a zpět autem, měli by připravit zelené plány dojíždění a nabídnout jiné formy dopravy.

Podrobnosti a vyhodnocení výzkumu předchozích Evropských týdnů mobility naleznete na internetové stránce: www.mobilityweek-europe.org. Další informace o tématech ročníků 2002 – 2004 jsou také dostupny v on-line formě. Na této internetové stránce je také možno stáhnout publikaci „Towards sustainable urban mobility for Europe: The European Mobility Week“ s vyhodnocením let 2002-2003 a najdete zde také aktuální vyhodnocení výsledků ETM 2004.

Na českých stránkách Ministerstva životního prostředí: www.env.cz/edba jsou jak aktuální informace, tak si můžete projít zprávy a materiály předchozích ročníků ETM v ČR.

Vytvořen tak, aby přetrval: Evropský Týden Mobility 2005

Evropský týden mobility by měl dlouhodobě ovlivnit mobilitu a problematiku dopravy ve městě. Ústřední téma „Do práce a do školy –bez auta“ nabízí možnost přijetí řady trvalých opatření, jejichž cílem bude snížit počet jízd v osobním autě v rámci dojíždění do práce a zpět.

Letošní kampaň chce upoutat pozornost na dojíždění do práce, zaměří se jak na obyvatele měst a obcí, kteří dojíždějí do práce, tak na organizace a podniky, do jejichž budov lidé dojíždějí. Téma nabízí velkou příležitost městským úřadům a magistrátům vytvořit nové vztahy s těmi podniky, které jsou považovány za významné příčiny vytváření dopravního ruchu v městských oblastech. Řešením problému, jak se dostat do práce, chce Evropský týden mobility rovněž zdůraznit někdy problematický vztah mezi zaměstnaností a mobilitou, protože dostupnost pracoviště a mobilita, jakou lidé disponují, společně určují příležitosti lidí na pracovním trhu.

Více informací o ústředním letošním tématu: „Do práce a do školy –bez auta“ lze najít v oddíle „Témata – rok 2005: Do práce a do školy –bez auta“ na internetových stránkách Evropského týdne mobility.

LETOŠNÍ „PRAVIDLA HRY“

Novinkou v Chartě Evropského týdne mobility pro rok 2005 je zjednodušení kritérií účasti. Města se považují za plně se účastníci Evropského týdne mobility tehdy, pokud se zaváží, že:

- budou po dobu celého týdne organizovat akce, které budou brát v potaz letošní motto: „Do práce a do školy – bez auta“
- přijmou jedno či více nových praktických opatření, která ve městě trvale podpoří udržitelné formy dopravy anebo napomohou k vyššímu podílu udržitelných druhů dopravy oproti osobním autům.
- zorganizují Evropský den bez aut – „Ve městě bez mého auta“ v průběhu Evropského týdne mobility, nejlépe 22. září 2005.

Povinnost zorganizovat Evropský den bez aut výhradně dne 22. září již neplatí. Národní a evropští koordinátoři spolu s Evropskou komisí doufají, že tímto způsobem povzbudí k účasti ty místní úřady, které považují organizaci dne bez aut v pracovní den za velmi náročný úkol.

Jak již bylo výše zmíněno, další povinností místních úřadů zůstává uskutečnění jednoho nebo více praktických nových trvalých opatření, která přispívají ke změně způsobu dopravy od využívání soukromých osobních automobilů k dopravním prostředkům šetrným k životnímu prostředí a k udržitelné dopravě obecně.

- Tato trvalá opatření umožní místním úřadům prokázat, že to se strategií udržitelné městské dopravy myslí doopravdy. Občané budou ochotní změnit svoje chování, pokud uvidí, že jejich město se chová jinak.
- Trvalá opatření způsobí to, že duch Evropského týdne mobility a přetrvá ve městě po celý rok.

Více informací o trvalých opatřeních pro udržitelnou městskou dopravu najdete v kapitole “Trvalá opatření pro udržitelnou městskou dopravu”.

TÉMA ROKU 2005: DO PRÁCE A DO ŠKOLY – BEZ AUTA

1 – CÍLE TÉMATU: DO PRÁCE A DO ŠKOLY BEZ AUTA

Evropský týden mobility chce propagovat nový přístup ve vztahu k cestování mezi domovem a zaměstnáním, a za obchodem. Cesty dojíždějících pracovníků významně přispívají k dopravním zácpám během dopravních špiček a zkušenosti ukazují, že účinné snížení počtu kilometrů, které dojíždějící absolvují osobním automobilem, prostřednictvím zavedení opatření, která upřednostňují cyklistiku, chůzi a veřejnou hromadnou dopravu, nutně nevyžadují velké investice.

Zaměstnavatelé a podniky bez ohledu na jejich velikost a zdroje mohou přispět k řešení dopravních problémů osob, které dojíždějí do práce. To prospěje zaměstnavateli, zaměstnancům a širší komunitě různými způsoby. Vskutku, investice do udržitelné mobility nejsou jen přínosem společnosti jako celku, ale mohou skutečně poskytovat jasné výhody samotným zaměstnavatelům a zaměstnancům.

Jasnými přínosy jsou:

- **zdraví a bezpečnost:** dojíždění do práce jinou formou dopravy než autem může přispívat ke zlepšení zdraví zaměstnanců jednak tím, že nebudou dýchat tak znečištěné ovzduší, a pak se zároveň podpoří fyzicky aktivní způsoby dopravy, jako jsou cyklistika nebo chůze;
- **životní prostředí:** změna v rozdělení intenzity využívání způsobů dopravy ve prospěch alternativní dopravy může napomoci zaměstnavatelům v lepší péči o životní prostředí;
- **zlepšená dostupnost:** dojíždění do práce jinou formou dopravy než autem může uvolnit přístup do podniku jak pro zaměstnance, tak pro dodavatele a pro návštěvníky. Tím se zvýší atraktivita podniku;
- **snížení nákladů:** dojíždění do práce jinou formou dopravy než autem pomůže uspořit náklady na výstavbu a údržbu parkovišť a také se může snížit rozpočet na náhrady cestovného;
- **vnímání podniku (image):** tím, že zaměstnavatel podpoří dojíždění do práce jinou formou dopravy než autem, může ukázat svoji oddanost zájmům společnosti a vyjádřit význam etiky v podnikání;
- **loajalita zaměstnanců:** pokud zaměstnanec cítí, že se úřad nebo podnik, ve kterém pracuje, stará, bude se tento zaměstnanec také starat a ztotožní se se svým zaměstnavatelem.

Kampaň na dojíždění do práce jinou formou dopravy než autem se dá velice dobře zaměřit na téma zdraví a bezpečnost. Většina úrazů souvisejících se zaměstnáním se stane na silnicích: to znamená, že více lidí je zabito a zraněno na své cestě do práce než na vlastním pracovišti. Cesta do práce nabízí také dobrou příležitost každodenního cvičení. Lidé jsou v současnosti málo tělesně zdatní a výzkumy potvrzují, že cyklistika nebo chůze do práce mohou snadno nahradit část nezbytné denní potřeby fyzického cvičení.

Jinou důležitou otázkou související s dojížděním do práce jinou formou dopravy než autem je obava zaměstnavatele, že někteří pracovníci, o které stojí, by mohli odejít, protože mají problémy s dojížděním do práce. Z hlediska zaměstnavatele toto znamená, že ztratí možnost zaměstnat ty nejlepší a nejpotřebnější, protože je podnik pro ně nedosažitelný. Téma dojíždění do práce jinou formou dopravy než autem má z tohoto hlediska jasný sociálně-hospodářský význam.

2 – JÍT PŘÍKLADEM (cestovní plány pro města)

Pokud chce místní úřad přesvědčit místní zaměstnavatele, aby přispívali k udržitelné mobilitě a ke snižování škodlivých vlivů používání osobních automobilů při dojíždění do práce, je důležité, aby šel sám dobrým příkladem a vypracoval „zelený plán pro dojíždění do práce“ pro pracovníky úřadu včetně řady opatření provedených ve prospěch udržitelného cestování mezi domovem a prací a za obchodem.

Evropský týden mobility nabízí místním úřadům vynikající příležitost podpořit své zaměstnance, aby

dojížděli do práce udržitelnými formami dopravy, a tím mohou úředníci také motivovat ostatní obyvatele města či obce.

Pro místní úřady, které až dosud žádné podobné plány nemají, je účast v letošním Evropském týdnu mobility ideální příležitostí jak začít a podpořit alternativní formy dojíždění do práce u svých pracovníků, jiných zaměstnavatelů, občanů a sdělovacích prostředků.

3 – SPOLUPRÁCE S PODNIKY A SE STÁTNÍ SPRÁVOU

První otázku, kterou je třeba si položit před oslovením podniků a státní správy je “proč by se měl zaměstnavatel zajímat o podporování udržitelného způsobu dojíždění do práce?”. Balíček opatření k řízení mobility v podnicích (Toolbox for Mobility Management Measures in Companies) (www.mobilitymanagement.be) nabízí řadu argumentů, které mohou povzbudit podniky k účasti na projektech alternativních způsobů dojíždění do práce. Jde tedy o:

- lepší dostupnost pro zaměstnance (zejména pro ty, kteří nevládní osobní automobil) a příležitosti pro přilákání vhodných pracovníků;
- snížení nákladů a omezení problémů a s parkováním;
- lepší vztahy s občany, kteří bydlí v blízkosti určitého podniku tím, že se sníží stres a hluk z parkování – což napomůže podniku k dobrému sousedství;
- snížení spotřeby pohonných hmot a ostatních náhrad za cestovné;
- větší spokojenost a méně stresovaných zaměstnanců, zvýšenou produktivitu;
- ušetřené náklady za podnikem organizovanou nebo placenou dopravu (například vyšším využíváním podnikových autobusů);
- podnik získá image ochránce životního prostředí;
- počet dopravních nehod na cestě do práce se sníží, tím se ušetří náklady na nemocenskou;
- podniková vozidla se dají využít mnohem efektivněji;
- vytvoření podnikové kultury založené na spolupráci; a
- přestěhování zaměstnanců je mnohem přijatelnější, když jsou poskytnuta dopravní zařízení.

Partnerství mezi místním/městským úřadem, podnikem či organizací státní správy je dobré stvrdit formálně, např. smlouvou či chartou a společnému podpisu mohou být přítomna média. Tím se závazek obou stran (města a podniku) zviditelní. Spojení se místními podniky může také rozřešit finanční problémy. Doporučuje se do ETM zapojit i další partnery, např. místní dopravní podnik, místní cyklistický klub atd.

Další návrhy:

- Zapojit zainteresované strany do rozhovorů o náročných úkolech a tlacích, které vedly k potřebě zavést řízení mobility. Informovat zainteresované strany o problémech a vyzvat je, aby se jich účastnili.
- Naslouchat zainteresovaných stranám a skutečně zvažovat jejich návrhy a stížnosti. Toto se dá provádět nestrukturovaně (např. poštovní schránka na stížnosti), nebo strukturovaným způsobem (např. průzkumy veřejného mínění).
- Zapojit oblastní dopravní podniky, místní anebo regionální dopravní odbory a různá oddělení daného podniku nebo města.
- Povzbuzovat zaměstnance, aby se přidali ke skupině projektu.

4 – ORGANIZACE CESTOVÁNÍ (sdílení osobních aut, rozpočet pro cyklistiku a veřejnou hromadnou dopravu)

Místní úřady mohou spolupracovat společně s podniky na organizaci cest do práce. V tomto ohledu je důležité, aby nebyly příliš ctižádostivé a nechtěly ovlivňovat cestovní chování všech osob po celý rok.

Doporučuje se nalézt skupiny, které mohou změnit svoje chování alespoň po určité období. Zde vidíme tři možná řešení: sdílení osobních automobilů, cyklistiku a veřejnou hromadnou dopravu.

1. Zlepšené **služby veřejné hromadné dopravy**, jasné informace a finanční pobídky mohou motivovat zaměstnance, aby nechali automobil doma. V takovém případě by měl být provozovatel veřejné hromadné dopravy považován za klíčového partnera.
2. Když není hromadná doprava dostupná, nebo jen špatně, pak může být podpora **sdílení osobních automobilů** a zvýšená obsazenost osobních automobilů snadným způsobem (s účinně vynaloženými náklady) jak snížit počet automobilů v dopravě mezi prací a domovem, za předpokladu, že pracovníci mají pravidelnou pracovní dobu a bydlí v relativně blízké čtvrti. Zřízení schématu sdílení osobních automobilů si žádá čas a energii, ale na Evropský týden mobility se dá nahlížet jako tu správnou dobu, kdy se dá buď začít s přípravou nového projektu, nebo ověřit jeho funkčnost při pokusu během ETM.
3. Podniky mohou aktivně podporovat **cyklistiku a chůzi** do zaměstnání tím, že informují zaměstnance o bezpečných trasách, nabízejí finanční nebo jiné pobídky.

5 - INFRASTRUKTURA

Podniky vynakládají spoustu prostředků na správu areálů a zařízení. Mnoho z těchto zdrojů se přiděluje na budování a údržbu parkovišť. Podniky mohou ušetřit peníze výstavbou ubytoven v areálu podniku a vybudováním infrastruktury pro udržitelnější způsoby dopravy.

Pro cyklisty mohou pořídit parkoviště kol a skříňky na osobní věci cyklistů postavit v blízkosti vchodu (bezpečnost a zajištění jsou zde v zájmu zaměstnanců). Dále podnik může cyklistům poskytnout šatnu a sprchy, pokud je to nezbytné.

Podnik může investovat do zastávek veřejné hromadné dopravy, které zaměstnanci nejvíc využívají: provozovatelé veřejné hromadné dopravy oceňují výhody partnerství mezi veřejnoprávním a soukromým subjektem. U některých velmi často navštěvovaných organizací (nemocnice, ...) se dá snadno zajistit, aby zastávka veřejné hromadné dopravy byla umístěná přímo v areálu.

ETM může rovněž využít jako vhodný moment pro projednání nebo úpravu parkovacích zařízení. Zaměstnancům může podnik poskytnout několik vyhrazených parkovacích míst pro auta, která jsou sdílena několika zaměstnanci, v blízkosti vchodu do podniku, nebo plně placený systém parkování pro tytéž auta.

6 – INTEGROVANÝ PŘÍSTUP

Podniky musí považovat opatření na podporu dojíždění do práce jinou formou dopravy než autem za nedílnou součást místní dopravní politiky, protože jednotlivá a osamocená opatření nemohou mít širší vliv na dopravní politiku města. Pokud chcete takové opatření přijmout, je důležité pracovat systematicky a integrovaným způsobem:

1. Definiujte cíle a vhodná opatření;
2. Připravte si takové argumenty, které motivují a přesvědčí vaše zaměstnance (včetně propagačních materiálů);
3. Sestavte pracovní skupinu ;
4. Přidělte akci rozpočet, atd.

Co vám ještě může pomoci při přípravě projektu (2):

- ❑ sestavte kvalifikovanou pracovní skupinu s jasně definovanými odpovědnostmi;
- ❑ určete jednu klíčovou osobu, která bude vedoucím projektu a bude koordinovat činnosti a partnery;

² MOST závěrečná zpráva, 2003

- . zajistíte dobrou koordinaci všech zainteresovaných stran. Opakované schůzky jsou důležité a nezbytné pro to, aby byli všichni součástí týmu. Zájemci mohou zajistit podporu projektu místních účastníků;
- . nezapomeňte do projektu zapojit ty, kterým je projekt určen, abyste měli již ve fázi příprav korekci a zpětnou vazbu;
- . určete jednu osobu, která bude za projekt odpovídat;
- . definujte problém, který se má vyřešit a jasně ukažte důvody, cíle a přínosy vašeho projektu společně s vyjádřením vize a poslání projektu;
- . předved'te spojení a synergetické účinky s ostatními místními iniciativami a nebo strategiemi (politikami);
- . připravte předběžný plán (s klíčovými úkoly a předběžným časovým harmonogramem), aby bylo od čeho se začít. Předběžný projekt také může napomoci při shánění podpory od zainteresovaných stran a financujících agentur.

AKTIVITY PRO SEDM DNÍ EVROPSKÉHO TÝDNE MOBILITY

Jak stanoví Charta projektu „Ve městě bez auta!“/Evropský týden mobility pro rok 2005, ta města, která se zúčastní Evropského týdne mobility, musí organizovat po dobu celého týdne akce speciálně zaměřené na trvale udržitelnou městskou dopravu, a to od 16. do 22. září. Součástí Evropského týdne mobility je jeho vyvrcholením je evropský den bez aut. Města, která se účastní i ETM, mohou si pro Evropský den bez aut vybrat i jiný termín, než je 22. září. Organizace dne „Ve městě bez auta!“ je také povinná.

Evropský koordinační orgán ve spolupráci s evropskými partnery připravil podobně jako v předchozích letech rozsáhlou nabídku návrhů pro aktivity na místní úrovni. Základem celého projektu samozřejmě budou tři hlavní trvale udržitelné způsoby dopravy a spojení mezi nimi (tzv. intermodalita). Jedná se o:

- veřejnou dopravu
- jízdu na kole
- chůzi
- řízení mobility
- zodpovědné užívání aut
- volný čas a nakupování
- pohyb a zdraví
- zelené stezky

Při přípravě zajímavého programu na sedm dní se mohou města a městečka zaměřit na jakékoli jiné tématické události, které jsou pro ně aktuální.

Následující části této kapitoly poskytují místním úřadům užitečné informace a nápady pro chystané akce. Konkrétní návrhy, jak zapojit ústřední téma (Do práce a do školy – bez auta) do celého projektu Týden mobility, byly uvedeny v předchozí kapitole a nacházejí se i zde v oddílech věnovaných jednotlivým trvale udržitelným dopravním prostředkům.

Další podněty a zkušenosti naleznete v tematické části na www.mobilityweek-europe.org a na www.env.cz/edba (Evropský den bez aut - projekty šesti českých měst v roce 2002, 13 měst v roce 2003 a 25 měst v roce 2004).

Příručky z předchozích let, zaměřené na témata: „Dostupnost pro všechny – 2003“ a „Bezpečné ulice pro děti – 2004“ jsou také na internetu anebo si o jejich zaslání můžete požádat národní koordinátorku (Eva Veverková, tiskové odd. MŽP, tel.: 267 122 139, eva_veverkova@env.cz).

Zahájení projektu Evropský týden mobility

Veřejné a mediální události, které proběhnou během prvního dne Evropského týdne mobility, 16. září, nabízejí možnost zahájit projekt následujícími způsoby:

- představením speciálních nabídek, jako je „lístek pro Evropský týden mobility“ se zvláštními poplatky za jízdné po dobu celého týdne,
- představením doplňkových služeb (častější spojení, zvláštní nabídky, kyvadlová doprava apod.),
- podpořením intermodality – vytvoření spojnic mezi jednotlivými způsoby dopravy, na které se bude Evropský týden mobility zaměřovat,
- představením týdenní loterie, která vybere člověka, který se do práce dopravuje výhradně veřejnou dopravou, na kole nebo pěšky; Tyto osoby se poté budou moci vyjádřit k tomu, proč si vybraly daný způsob dopravy a jaké jsou jejich dosavadní zkušenosti.
- Slavnostně uvést v chod trvalé opatření, které v rámci ETM chce město spustit.

Veřejná doprava

Využívání veřejné dopravy jako způsobu dopravy je nepochybně ústředním tématem Evropského týdne mobility.

Veřejná doprava být synonymem svobody pohybu a z hlediska dopravy ve městech je velice důležitá. Všichni činitelé veřejné dopravy v Evropské unii budou moci využít Evropský týden mobility k tomu, aby podpořili intermodální řešení, poskytli jasné informace o propojení veřejné dopravy a ostatních způsobů dopravy, a dokázali tak, že prostředky hromadné dopravy jsou vhodnou alternativou pro jízdu autem.

Níže uvedený seznam uvádí možné akce, které by měli podpořit účast v Evropském týdnu mobility, ale hlavně poskytnout podněty k úspěšnému zorganizování akcí zasvěcených veřejné dopravě. Všechny aktivity by měly upozornit na význam veřejné dopravy a propojení s ostatními druhy dopravy za účelem zlepšení pohyblivosti.

Seznam je koncipován jako soubor pokynů. Existuje spousta dalších podnětů, které lze použít. Činnosti, které jsou zde uvedeny, mají za úkol upoutat pozornost televize, rozhlasu a novin. Mnoho dalších cenných a užitečných nápadů zde uvedeno není, např. akce, během které příslušný ministr a ostatní úředníci pojedou do práce se svými kolegy a členy rodiny veřejnou dopravou (aby dokázali, že tento způsob dopravy vyhovuje potřebám celé rodiny), nebo zprovoznění nového, lepšího veřejného dopravního zařízení.

VEŘEJNÁ HROMADNÁ DOPRAVA A „DOJÍŽDĚNÍ DO PRÁCE A DO ŠKOLY - BEZ AUTA“

Evropský týden mobility 2005 by se měl zaměřit na tuto problematiku:

- Dostupnost veřejné hromadné dopravy pro podniky a úřady a její kvalita.
- Podpora (nových) nabídek veřejné hromadné dopravy.
- Dostupné informace o veřejné hromadné dopravě pro cestu do práce.
- Finanční pobídky pro využívání veřejné hromadné dopravy.

AKTIVITY

- Vyjednejte s provozovateli veřejné hromadné dopravy zastávku v blízkosti závodu nebo firmy.
- Poskytněte finanční podporu veřejné hromadné dopravě (zlevněné předplatní jízdenky, náhrady).
- Pokuste se zajistit náhradní odvoz domů pro ty, kteří sdílejí osobní automobily (carpooling*) a pro uživatele veřejné hromadné dopravy, aby měli jistotu, že se za každé okolnosti dostanou domů.
- Zaveďte pro Evropský týden mobility speciální (výhodnou) jízdenku ETM pro ty, kteří dojíždějí do práce a zpět.
- Poskytujte informace o veřejné hromadné dopravě a jiných udržitelných způsobech dopravy na intranetu firem či podniků, případně jim nabídněte osobní poradenství v této oblasti.
- Po pracovní době by se mohli zaměstnanci občerstvit u stánku ETM v blízkosti autobusových zastávek a nebo by mohli občerstvení dostat přímo v autobusu či tramvaji.
- Podporujte plánované akce na pravidelných trasách veřejné hromadné dopravy.
- Zřídte výzvu k soutěžení mezi dojíždějícími do práce o nejpoužívanější dopravní prostředek (osobní automobil, veřejná hromadná doprava, cyklistika a chůze).
- Podporujte intermodalitu tím, že během daného týdne vytvoříte spojení mezi jednotlivými způsoby dopravy.

*carpooling – sdílení auta více osobami. Pokud již musí automobil vyjet, neměl by v něm sedět jen jeden člověk, měl by být plně obsazen. Lidé, kteří jezdí stejnou trasou, se mohou domluvit a používat vždy společně auto jednoho z nich. – pozn.EV

Intermodalita

Kombinace dopravních prostředků, která podpoří cyklistiku a veřejnou dopravu následujícími způsoby:

- možnost přepravy kol ve veřejných dopravních prostředcích,
- instalace nových stojanů na kola v dopravních prostředcích, přestupních stanicích nebo stanicích hromadné dopravy – podpoří užívání kol při cestě k nejbližší stanici veřejné dopravy.

Tím se zvýší popularita hromadné dopravy – viz tabulka:

	Průměrná rychlost	Vzdálenost za 10 min	Spádová oblast
pěší chůze	5 km/h	0,8 km	2 km ²
jízda na kole	20 km/h	3,2 km	32 km ²

- sdílená doprava automobily: informovat uživatele veřejné dopravy o tom, jakým způsobem se mohou zúčastnit stávajících projektů nebo předložit nové, podpořit společnou jízdu autem s přednostním parkovacím právem na přestupních stanicích, které budou navazovat na veřejnou dopravu,
- zavést hromadnou taxi službu z přestupních stanic,
- zavést informační systémy o kombinovaných způsobech dopravy, např. personál vlaku bude podávat informace o autobusových spojích a naopak.

Dostupná veřejná doprava pro všechny

Fyzická dostupnost pro hendikepované občany je důležitou součástí propagace veřejné městské dopravy.

- Lze upravit autobusové stanice tak, aby se rozdíl mezi úrovní stanice a prvního schodu v autobusu snížil,
- připravit a uskutečnit školení pro lepší informovanost o problémech tělesných spoluobčanů a dostupnosti pro řidiče a poskytovatele dopravních služeb,
- vytvořit autobusové a vlakové jízdní řady, které jsou snadno čitelné, tištěné velkým písmem,
- uzpůsobit infrastrukturu a zvýšit tak dostupnost veřejné dopravy (nizkopodlažní autobusy, nájezdy pro vozíky, kočárky apod., výtahy, rampy, sedadla, automaty na jízdenky apod.),
- zorganizovat setkání na místní úrovni, kde bude projednáno zlepšení dostupnosti dopravy, vypracování plánu pro lepší dostupnost a jeho následná realizace,

Bezpečnost

- potvrdit vysokou úroveň bezpečnosti hromadné dopravy prostřednictvím médií; UITP disponuje např. těmito statistickými údaji, které lze srovnat s místními údaji:
 - při dopravních nehodách přijde v Evropě ročně o život 45 000 lidí,
 - existuje přímá souvislost mezi počtem osob zabitých na silnicích ve městech a počtem jízd v osobním automobilu; ve městech s propracovaným dopravním systémem je toto číslo o polovinu menší než ve městech, kde většina lidí cestuje auty,
 - dopravní nehody představují v zemích Evropské unie hlavní příčinu úmrtí dětí a mladých lidí ve věku 1 – 25 let a počtem obětí předčí sebevraždy,
- předložit seznam nových bezpečnostních a informačních pracovníků v rámci dopravního systému
- zajistit, aby cesty pro pěší, vedoucí k dopravním zastávkám, byly bezpečné a příjemné.

Informace pro cestující

- Lze představit nový způsob úpravy jízdních řádů nebo internetových služeb,
- otevřít dopravní centra nebo jiná multimodální informační centra (např. aktuální informace pro cestující, mapy a plánky),
- během projektu Evropský týden mobility zjistit, co si zákazníci myslí o poskytovaných službách.

Komunikace se zákazníky a pracovníky

Pracovníci musejí být dostatečně informováni o průběhu celého Evropského týdne mobility.

V případě, že je síť již plně funkční, informujte během projektu cestující o plánech na budoucí zlepšení, nebo poskytněte informace o tom, kdy začnou jezdit nové vozy. Týden mobility může být využit jako informační kampaň zaměřená na cestující a pracovníky. Aktivita mohou zahrnovat:

- návštěvu dispečinku veřejné dopravy – vysvětlení, jak funguje dopravní síť a co je zapotřebí, aby vše řádně fungovalo,
- vystavení nebo předvedení nového zařízení nebo prototypů na pravidelných linkách,
- vysvětlení všech problémů spojených s výstavbou nových linek nebo návštěvu stavby metra/tramvajové linky.

Jízda na kole

CYKLISTIKA A DOJÍŽDĚNÍ DO PRÁCE A DO ŠKOLY

V rámci Evropského týdne mobility 2005 se nabízí řada témat:

- infrastruktura pro cyklisty na pracovišti;
- jak zabránit krádežím kol;
- bezpečnost dojíždění do práce na kole;
- jak podpořit cyklisty, aby jezdili do práce na kole.

AKTIVITY

- Povzbudte místní cyklistická sdružení, aby začala do místního tisku psát o tom, jak je výhodné jezdit do práce na kole.
- Po poradě s místním cyklistickým sdružením zřídte na rušném a hojně navštěvovaném místě u městské radnice kancelář nebo stánek s informacemi pro cyklisty, které budou k dispozici jak pro zaměstnance, tak i pro veřejnost.
- Ve spolupráci s místním cyklistickým sdružením připravte (nejlépe několik týdnů předem) tzv. "rodičovské" schéma. To znamená, že nový "cyklista" by jel do práce na kole se svým "rodičem" a během Evropského týdne mobility by se mohla veřejnost dozvědět něco více o jeho dojmech z tohoto způsobu dojíždění, což lze mediálně využít (tisková zpráva, místní časopis, internetové stránky).
- Zorganizujte den "Jeď do práce na kole", který nabídne všechny možné druhy pobídek pro dojíždějící, aby ten den jeli na kole.
- Zorganizujte "Soutěž pro dojíždějící" – závod mezi nejpoužívanějšími dopravními prostředky (osobní automobil, veřejná hromadná doprava, motocykl, chůze, bicykl), abyste ukázali, že kolo je nejenom nejlevnější, nejlepší pro životní prostředí, nejzdravější, ale také nejrychlejší! Akce se již konala v mnoha městech a vždy to byl úspěch!
- Nabídněte těm, kteří pojedou do práce na kole, cestou nebo v cíli snídani..
- Zorganizujte cyklistickou jízdu do práce v pelotonu.
- Uspořádejte módní přehlídku cyklistického oblečení.
- Nabídněte zájemcům podnikový cyklistický oděv (např. pláštěnku s podnikovým logem atd.).
- Podniky, vstřícné k cyklistům, by mohly být oceněny městem.
- Šiřte mezi veřejnost informace o bezpečných trasách pro cyklisty pro dojíždění do práce (ve spolupráci s městskou policií nebo útvarem městského dopravního plánování).
- Financujte pojištění proti krádeži kol.

INFRASTRUKTURA PRO CYKLISTIKU NA PRACOVIŠTI

- V podnicích by mohl být umístěn stánek s informacemi pro zaměstnance.
- Poskytněte cyklistům prostory pro převléknutí a možnost osprchování.
- Zajistěte bezpečné a zastřešené parkovací prostory pro kola.
- Nakupte podniková kola, která budete půjčovat zaměstnancům.
- Zajistěte alespoň jednu funkční opravnu bicyklů.
- Přemístěte parkoviště pro bicykly do blízkosti vstupu do podniku.

MŽP vydalo brožuru EU „Cyklistika pro města“, ze které můžete čerpat nápady jak ze zemí Evropy, tak z ČR. Publikaci můžete v omezeném počtu získat u národní koordinátorky EDBA a ETM. Lze si ji stáhnout z adresy: www.env.cz/edba To samé platí pro publikaci: „Děti na cestě – Bezpečně po městě“, která je také k dispozici na této webové stránce.

„Vyzkoušejte a staňte se každodenním cyklistou!“

- Lze zorganizovat se spolupráci s místní asociací uživatelů jízdních kol seminář nebo zřídit stánek, kde by mohli lidé, kteří chtějí začít používat jízdní kolo místo auta, získat potřebné informace (speciální pozornost by měla být věnována těm, kteří žijí do 5 km od místa, kde pracují),
- zorganizovat výstavu prototypů jízdních kol nebo starých jízdních kol,
- požádat místní asociaci uživatelů jízdních kol, pronajímatelů kol, obchodů nebo společností, které se specializují na sportovní vybavení, aby poskytly opravy nebo místa, kde bude možné kolo prohlédnout,
- požádat místní sdružení uživatelů jízdních kol nebo policii, aby zabezpečily kola proti krádeži,
- vyzvat občany, aby se zúčastnili akce „Jízda každodenních cyklistů“ – požádejte účastníky, aby si na záda připevnili cedulku s počtem ujetých kilometrů za den, informace zveřejněte na konci akce.

Ulice pro život (chůze)

CHŮZÍ DO PRÁCE – AKTIVITY

- ve spolupráci s některou místní firmou připravte snídaní (nebo jiný druh odměny) pro zaměstnance, kteří chodí do práce pěšky.
- ve spolupráci s některou místní firmou přemluvte vedení, aby odměnilo zaměstnance, kteří chodí do práce pěšky například tím, že jim nabídnou proplacení dvou minut denně navíc anebo denně dvou minut z roční dovolené (dvě minuty za den se rovnají 10 hodinám za rok – nebo jednomu dni dovolené navíc – pro ty, kteří chodí do práce každý den pěšky).
- navrhněte firmám, aby obdarovaly dárkem metaře, kteří se starají o chodníky před jejich budovami.
- Navrhněte zástupcům firem či místních podniků, aby nechali vystavit nějaké umělecké dílo (sochu, plastiku) na ulici u budovy podniku (samozřejmě se souhlasem místního úřadu).
- Navrhněte představitelům místních podniků, aby změnili prostory před budovou, kde obvykle parkují auta tak, že na něm budou mít přednost chodci, nebo aby tato místa učinili příjemnějšími pro chodce.
- Přimějte někoho z vedení podniku, aby se prošel po ulicích okolo budov podniku a k blízké zastávce autobusu a stanicím vlaku nebo metra, a aby posoudil, zda lze snadno k zastávce MHD dojít pěšky či nikoliv.
- Spolupracujte se ostatními podniky v okolí a společně financujte pravidelné odstraňování graffiti ve svém sousedství.
- Navrhněte představitelům místních podniků, aby „adoptovali“ určitou část ulice - travnatý pás nebo kruhový objezd, který se může dát osázet květinami nebo jinak vylepšit.
- Uspořádejte módní přehlídku oděvů pro jogging.
- Informujte pracovníky podniků o bezpečných pěších trasách.

MŽP vydalo brožuru EU „Děti na cestě – Bezpečně po městě“, ze které můžete čerpat nápady jak ze zemí Evropy, tak z ČR. Jde o aktualizovaný a českými reáliemi doplněný překlad publikace EU „Kids on the move“. Publikaci můžete v omezeném počtu získat u národní koordinátorky EDDB a ETM. Lze si ji stáhnout z adresy: www.env.cz/edba

Ulice pro život

- zorganizujte pro starostu/primátora nebo předsedu městské rady procházku, během které si bude moci prohlédnout některé části města a všimnout si hlavním nedostatků (graffiti, porušená dlažba, odhozené odpadky, psí výkaly a další),
- v ošklivých ulicích zasadte stromy (vzhledem k tomu, že se sázení většinou provádí v zimě, je možné provést pouze praktické přípravy),
- je možné slavnostně odhalit stálou sochu, bustu či pamětní tabulku nebo je možné uspořádat krátkodobou výstavu soch podél ulice s širokým prostorem pro pěší. Při otevření uspořádejte slavnost.
- otevřete slavnostně novou zónu s maximální povolenou rychlostí 20 km/h nebo 30 km/h,
- ve spolupráci s místní obchodní komorou vyzvěte majitele obchodů a další majitele nemovitostí, aby se během Evropského týdne mobility připojili ke kampani, jejímž cílem je odstranit graffiti.

Vláda

- ministr by mohl doprovodit své děti (nebo např. školáky, pokud nemá vlastní děti) do školy,
- ministr by se mohl setkat s rodiči a jejich dětmi v zóně s maximální povolenou rychlostí 20 – 30 km/h a debatovat s nimi o výhodách pěší chůze,
- ministr by mohl za přítomnosti dětí slavnostně otevřít nový most, cyklostezku nebo část pěší zóny,
- ministr a úředníci by měli jít pěšky z a do práce nebo ze stanice autobusu/vlaku, je-li to možné,
- vláda by mohla oznámit přijetí legislativy, na jejímž základě budou zpoplatněny všechny hlavní zdroje pouličního odpadu – igelitové tašky/sáčky, krabičky od cigaret a obaly od čokolád; tyto poplatky budou použity na lepší správu ulic (Irská republika již například vybírá poplatek za igelitové tašky/sáčky).

Všechny tyto aktivity se samozřejmě vztahují také na starosty/primátory nebo jiné zástupce samosprávy.

Řízení mobility

Řízení mobility je přístup orientovaný na poptávku, jehož cílem je změnit dopravní vzorec ve prospěch trvale udržitelných způsobů dopravy, jako je cyklistika, vzájemná dohoda motoristů jezdit na pravidelné cesty střídavě ve vozidle jednoho z nich (carpooling), tradiční veřejná doprava a nová, flexibilní dopravní opatření – jako místní autobusy s flexibilními trasami, doprava reagující na poptávku, obecní doprava, sdílená taxi, sdílení automobilů (car sharing – účastníci si mohou půjčit auto pro nutné pojezdky, pak ho odstaví na vyznačeném místě a zaplatí poplatek – výhodou je, že si nemusí auto kupovat -EV), služby záchytných parkovišť Park and Ride, městská dodávka nákladu a drobného zboží atd. Řízení mobility se stává rozhodným prvkem pro udržitelný rozvoj měst. K tomuto novému přístupu patří i navázání nových partnerství, využívá se řada nových forem podpory alternativních forem dopravy, podporují se změny v postoji a chování občanů. Tyto prostředky jsou obvykle založeny na informacích, komunikaci, organizaci a koordinaci a vyžadují propagaci.

Řízení mobility se již několik let realizuje v několika evropských státech na celostátní, regionální, městské a místní úrovni. Zkušenosti v průběhu těchto let ozřejmily, které aspekty řízení mobility jsou rozhodující: jedním z nich jsou partnerství se společnostmi. Podniky by v odpovídajícím rámci měly být zodpovědné za omezování svého vlivu na životní prostředí. Mohou tak učinit, pokud podniknou výzkum a sestaví plán na řešení, ve kterém se zaměří na organizaci dopravy. Místní úřady mohou začít navazovat partnerství s podniky a uplatňovat plány podniků zaměřené na mobilitu během Evropského týdne mobility.

DOPRAVNÍ PLÁNY PODNIKŮ - AKTIVITY

- Zorganizujte podnikovou loterii, ve které mohou soutěžit ti zaměstnanci, kteří se dostávají do práce jinak než autem.
- Informujte občany v místním časopise či zaměstnance v podnikovém zpravodaji o možnostech, jak dojíždět do práce jinak.
- Připravte soutěž pro zaměstnance podniku či místního úřadu o to, kdo se (a kterým z řady dopravních prostředků) dostane nejrychleji do práce.
- Udržitelně se chovající podniky odměňujte odznaky nebo trofejemi.
- Zorganizujte tiskovou konferenci, na níž promluví také ti, kteří jsou aktivní při řízení mobility a jdou příkladem.
- Připravte pro zaměstnance mapy, které jim ukáží, jak se lze na pracoviště dostat rozličnými způsoby dopravy.
- Připravte pro daný podnik či úřad tzv. „průvodce dostupnosti“.
- Můžete poradit jednotlivcům a připravit pro ně plánek cest do práce „ode dveří ke dveřím“.
- Pořádejte podnikové schůze o otázkách a problémech mobility.
- Zorganizujte průzkum, abyste zjistili, kolik lidí změnilo svoje dopravní chování.
- Ustavte pracovní skupinu pro otázky mobility.
- Jmenujte koordinátora pro mobilitu nebo vedoucího pro otázky mobility v podniku.

Další aktivity

- Zorganizujte Cyklistický den pro zaměstnance s odměnami pro cyklisty, např. pružná pracovní doba, snídaně, tričko, živá kapela, sprchy, masáž, možnost nechat si do kola vyrýt označení proti krádeži, vyhrát kolo atd.
- Nechte slavnou osobnost města, např. starostu, prohlásit: „Jezdím do práce na kole/chodím pěšky/používám veřejnou dopravu.“
- Udělte „Trofej za mobilitu“ podniku či společnosti, která usiluje o trvale udržitelnou mobilitu.
- Zorganizujte pro podniky Den trvale udržitelné dopravy (bez aut): zaměstnanci půjdou do práce pěšky, pojedou na kole, využijí veřejnou dopravu, pojedou jich více v jednom autě.
- Odměňte pravidelně dojíždějící jedince zvláštními akcemi, např. snídaní, novinami (když třeba již mají předplatní jízdenku), a informujte o tom média.
- Zorganizujte akci s míčkem proti stresu: řidiči v dopravních zácpách dostanou „míček proti stresu“.
- Vypracujte konkrétní kritéria a označte Společnosti s příznivým vztahem k cyklistice.
- Podpořte iniciativy pro střídavé používání automobilů mezi podniky ve městě.
- Požádejte podniky, aby zaměstnavatelé nabídli zaměstnancům cyklistickou prémii (za km).
- Cestovní podnikové plány: vyzkoušet opatření u příležitosti ETM.

Viz také seznam podnikových aktivit při akcích Živé ulice.

Plány městské dopravy

Evropský týden mobility je velkou příležitostí, jak vzbudit zájem o plány městské dopravy. Proto musí být občané v jeden konkrétní den informováni o přístupu radnice. Lze:

- Uspořádat výstavu informující o různých možných scénářích vývoje dopravy ve městě a o tom vybraném.
- Zorganizovat konferenci o Plánu městské dopravy.

- Pozvat občany v jednotlivých čtvrtích na setkání na téma, co je s městskou dopravou v sázce.
- Prezentovat/zavést některá opatření z Plánu městské dopravy jako součást technické organizace (nové autobusové trasy, nová záchytná parkoviště Park and Ride, cyklistické stezky, plány na ekologické dojíždění, centra mobility atd.) a poskytnout konkrétní informace o těchto novinkách.

Zodpovědná jízda autem

Cílem Evropského týdne mobility je nejen podpořit využívání trvale udržitelných dopravních prostředků, ale také podpořit zodpovědné užívání aut tak, aby i spoluobčané, kteří využívají osobní vůz (alespoň při některých příležitostech), mohli také přispět k udržitelnému městského prostředí.

Lze uvažovat o široké nabídce aktivit, které jsou uvedeny níže, od snižování emisí, které přímo ovlivňují kvalitu ovzduší, a zvyšování počtu cestujících v jednom voze po bezpečnou a ohleduplnou jízdu tak, aby pohyb těch, kteří auta nevyužívají, byl omezen co nejméně.

ODPOVĚDNÉ VYUŽÍVÁNÍ OSOBNÍHO AUTOMOBILU PRO CESTY DO PRÁCE - AKTIVITY

DOJÍŽDĚNÍ

- zorganizujte zkušební jízdy elektromobilem (pokud k nim máte přístup);
- zaveďte pružnou pracovní dobu, aby se ve městě omezily dopravní zácpy během dopravní špičky;
- vyhradte nejlepší parkovací místa (nejblíže vchodu) těm, kdo dojíždějí společně jedním sdíleným automobilem;
- zabezpečte pro ty, kteří dojíždějí jedním sdíleným autem, náhradní odvoz domů pro případ nenadálé situace;
- přemístěte parkoviště dále od vchodu do kanceláří;
- zorganizujte průzkum u vchodu do areálu podniku či úřadu, aby se vidělo, kolik lidí změnilo svoje dopravní návyky. Nejlepší výsledky zveřejněte.

Společná jízda autem

- Podpořte projekt „Chytré užívání aut“ a představte myšlenku společné jízdy autem,
- Požádejte místní obchodní společnosti, které zavedly vnitropodnikové plány na společné využívání aut, aby představily své výsledky,
- v případě, že takové plány v daném městě dosud neexistují, začněte během Týdne mobility s průzkumem a získejte potenciální zájemce o tuto službu,
- Umožněte spoluobčanům, kteří se společného užívání aut zúčastnili, aby se podělili o své zkušenosti (článek s rozhovorem v místních novinách apod.),
- Předložte plán na podporu společného využívání aut.

Ekologická vozidla

- věnujte část projektu „Zodpovědná jízda autem“ ekologickým vozidlům (na celostátní úrovni), a to zejména autům na elektrický a hybridní pohon, NGV, LPG nebo vozům na bioplyn/biopálivo,
- zorganizujte výstavu a výstavní stánky, kde si veřejnost prohlédne a bude moci vyzkoušet ekologická vozidla,
- zjistěte, zda by starosta/primátor (nebo příslušný ministr – životního prostředí, dopravy, zemědělství, energetiky) mohl používat auto na elektrický pohon po dobu trvání Evropského týdne mobility či jednoho dne tohoto týdne - cílem je upozornit sdělovací prostředky na poselství Evropského týdne mobility a možnosti, které skýtají ekologická vozidla,

- připravte společnou snídani pro pracovníky úřadu či podniku a zástupce firmy, vyrábějící elektromobily (viz např. www.elektromobil.wz.cz). Můžete spolu prodebatovat, jak zvýšit zájem o elektromobily a jaký by to mělo pro město přínos.
- Připravte ve městě rampu pro dodávky zboží – rampa nebo parkoviště nacházející se mimo oblast bezmotorové zóny budou vyhrazeny pro dodávky zboží nejruznějším obchodům, ekologická vozidla pak budou zboží rozvážet do obchodů
- rozvážejte zboží zákazníkům v ekologických vozidlech a dopravujte nákupy na speciálně určená parkoviště,

Pro vytvoření vozového parku ekologických vozidel je zapotřebí oslovit veřejné služby města, distributory plynu a/nebo elektřiny, významné státní i soukromé dopravce a výrobce aut a/nebo autobusů.

„Bezpečné palivo“

- požádejte prodejce nebo výrobce aut, aby poskytli předváděcí stánek, kde budou k vidění auta s nízkou spotřebou paliva,
- požádejte autoškoly, aby poskytly kurzy energeticky efektivního řízení (ekologické řízení),
- ve spolupráci s místními benzinovými stanicemi zahajte kampaň pravidelné kontroly tlaku v pneumatikách (pokles o 0,4 barů zvyšuje spotřebu paliva o 10 %).

Parkování

- představte nové parkovací zóny nebo zóny se zákazem parkování nebo zpřísnit zákazy parkování,
- poskytněte informace o parkovacích předpisech.

„Dejte autu volno“

- Lze představit zařízení pro a/nebo předvést dopravu zboží na kole,
- vyzvat „Každodenní cyklisty“, aby předvedli své zvyky a zkušenosti s přepravou dětí a zboží, výlety na kolech, vhodným oblečením apod.,
- zorganizovat soutěže, během kterých řidiči aut odevzdají své poznávací značky a místo nich získají jízdenky na MHD; umožněte jim podělit se o zážitky, odměňte je,

nebo

- publikovat příručku pravidel chování řidiče osobního vozidla, která poskytne informace o výše uvedených bodech, jako je úspora paliva, snížení hluku, opravy (kola s tlumiči hluku, nové olejové filtry apod.), myčky aut s recyklací vody, parkovací plochy atd.

Volný čas a nakupování

Toto téma se zabývá trávením volného času a nákupy, při nichž většina lidí také používá auto, a nabízí k těmto cestám alternativní dopravní prostředky. Lidé by mohli začít objevovat krásy měst a okolí z jiného pohledu než zpoza předního skla. Je dobré spolupracovat s místními obchodníky, kteří zde zároveň mohou propagovat své služby a nabídky.

Objevujte město

Trávení volného času v rámci Evropského týdne mobility by mohlo být příležitostí objevovat město bezpečně a v tišším prostředí. Aby si lidé užili město bez auta, lze navrhnout několik aktivit:

- Nabídnout k prohlídkám města speciální vláčky.
- Požádat turistické průvodce nebo místní turistické kluby, aby zorganizovali prohlídky s průvodcem.
- Zorganizovat chodecké štafety. Potenciálními partnery jsou obchody a společnosti specializované na sportovní výrobky, obchodníci, školy, sdružení atd.

- ❑ Umožnit hoteliérům zpřístupnit veřejnou dopravu, pronajímat kola nebo zavést systémy sdílení automobilů.

Zábavní aktivity

- ❑ Lze požádat sdružení, školy, potravinářský průmysl atd., aby zorganizovaly snídani zdarma nebo piknik v poledne nebo odpoledne;
- ❑ Nabídnout pro zpestření koncerty, divadla, pouliční představení, umělce, klauny atd. pod širým nebem.
- ❑ Připravit na hlavní náměstí bílou zeď, na kterou budou lidé moci vyjádřit své názory.
- ❑ Požádat místní sportovní sdružení nebo obchody a společnosti specializované na sportovní výrobky, aby v ulicích zorganizovaly ukázky sportů: fotbal, košíkovou, (plážový) volejbal, bruslení na in-line bruslích atd.
- ❑ Nabídnout zájemcům specifické způsoby dopravy, např. koňské povozy, turistické vlaky, solární čluny atd.

Nakupování

Někteří obchodníci se obávají organizace Evropského týdne mobility, zvláště pokud mají obchod v místech, kde má být uzavřena ulice či jiný prostor. Proto je nezbytné zapojit je v ranné fázi příprav a podnitit jejich účast na organizaci. Mohly by být využity následující aktivity:

- ❑ *Vypracovat dokument o komunikaci, zvláště určený pro obchodníky.* Tento dokument může být koncipován tak, aby od obchodníků získal požadované informace, jak se dostat do centra města bez použití automobilu (políčka, která může obchodník zaškrtnout, aby označil nejbližší autobusovou zastávku, parkoviště nebo místo, kde si lze pronajmout kolo). Může také uvádět informace o obchodě, autě nebo městě.
- ❑ *Vyrobít papírové sáčky a rozdat je obchodníkům.* Na jedné straně by se opakoval evropský symbol akce, na druhé straně by stálo propagační sdělení o obchodech v centru města.
- ❑ *Vytvořit prostor pro dodávky.* Prostor nebo parkoviště umístěné mimo oblast bez aut/centrum města by bylo vyhrazené pro dodávky zboží určené do obchodů. Zboží pak převezmou čistá vozidla a doručí je do obchodů.
- ❑ *Zřídít dodávkovou službu pro zákazníky pomocí elektromobilů.* Mělo by sem patřit dopravení nákupů na parkoviště pro okamžitou potřebu.
- ❑ *Zavést „Dodávkovou službu s nulovými emisemi“.* Může být zřízeno předávací stanoviště, sestávající ze stánku neustále obsazeného personálem a vybaveného chladničkami ke skladování mraženého zboží. Spojení mezi obchody a zákazníky zajistí dodávková kola.
- ❑ *Rozdávat v obchodech jízdenky MHD.* Během Evropského týdne mobility a předtím by obchody v centru města nabízely svým zákazníkům jízdenky MHD platné po celý týden.
- ❑ *Vyzvat obchodníky z městského centra, aby zorganizovali loterii, nabízené ceny by souvisely s tématem Týdne, např. kola, kolečkové brusle atd.*
- ❑ *Podnitit obchodníky, aby zabrali veřejné prostory.* Evropský týden mobility se nesmí změnit v obrovskou komerční akci zorganizovanou za marketingovými účely. Místní úřady by však mohly podpořit obchodníky ve využití veřejných prostor vzniklých např. díky zákazu vjezdu, jako jsou terasy, stánky na chodníku atd.

Mobilita a zdraví

Obyvatelé Evropy mají velké obavy ze znečištění ovzduší a problémů s městskou mobilitou. Průzkum provedený nedávno Evropskou komisí ukazuje, že 70 % Evropanů mělo v roce 1999 větší obavy o kvalitu vzduchu než v roce 1994. Znečištění ovzduší je v seznamu obav o životní prostředí na vrcholu a hlavním důvodem jejich nespokojenosti s prostředím, kde žijí, je automobilová doprava.

Současně se však počet vozidel na evropských silnicích neustále zvyšuje, a to s nárůstem městské

dopravy způsobuje zhoršující se kvalitu života obyvatel měst (hluk, znečištění ovzduší, stres, atd.). Odvětví dopravy je odpovědné za 40 %³ emisí CO₂ v Evropě, přičemž většina emisí pochází ze silniční přepravy a emise z dopravy stále rostou rychleji než z jakéhokoli jiného odvětví. Zdravotní následky dopravy ovlivňují většinu obyvatelstva a zejména zranitelné skupiny, jako jsou děti a senioři. Vliv dopravy na lidské zdraví je dobře známý, patří sem na jedné straně obtěžování hlukem z dopravy, a na druhé straně řada chorob (respirační a kardiovaskulární), které nárůst automobilové dopravy vyvolává..

Pro zorganizování činností pro toto téma (Mobilita a zdraví) je dobré spolupracovat s místními zdravotnickými službami, se zdravotními pojišťovnami, dalšími vhodnými partnery jsou lékařská sdružení nebo podniky, zabývající se sportovními potřebami. Podniky a organizace se nemusí vždy zajímat o to, jak jejich zaměstnanci přijíždějí do práce – ale velmi se zajímají o počet absencí způsobených nemocí. Porady ohledně mobility v souvislosti se zdravotními prohlídkami a naopak, jsou stále více oblíbené.

ZDRAVĚ DO PRÁCE!

Evropský týden mobility chce zvýšit povědomí veřejnosti o záporných vlivech automobilové dopravy na životní prostředí a na kvalitu života v našich městech, a dále chce propagovat udržitelné způsoby dopravy. Výzkum potvrdil, že zaměstnanci, kteří mají dostatek pohybu, jsou zdravější, mají vyšší výkonnost a jsou méně dnů v roce na nemocenské.

Zátěž pro životní prostředí

Dvěma hlavními ekologickými fenomény, na které se akce soustředí, je hluk a kvalita ovzduší. Proto je nezbytné uspořádat vzdělávací akci na toto téma:

- ❑ Požádat síť monitorující kvalitu ovzduší, Agenturu pro životní prostředí, Informační a dokumentační střediska hluku, o uspořádání výstavy o ovzduší a hluku.
- ❑ Síť monitorující kvalitu ovzduší či pobočka Agentury pro životní prostředí by mohla předvést přístroje měřící kvalitu ovzduší a hluk.
- ❑ Požádat státní/městskou policii a střediska technické kontroly automobilů, aby na parkovištích nabízely testy vozidel na znečišťování životního prostředí.

Výhody chůze a cyklistiky

- ❑ Vyzvěte příslušné organizace (zdravotní pojišťovny atd.), aby informovaly o blahodárných účincích fyzické aktivity na zdraví, zdravotních rizicích a ekonomických nákladech na fyzickou nečinnost, o tom, jak začlenit fyzickou aktivitu do každodenního života atd.
- ❑ Zorganizujte debatu s lékaři o negativním dopadu dopravy na zdraví (zvláštní pozornost by mohla být věnována školním lékařům).
- ❑ Požádejte nemocnice/lékaře, aby nabídli „lékařskou prohlídku“ (krevní tlak, oběh, hmotnost, kostní hmota atd.).
- ❑ Nechte sportovní sdružení představit jejich aktivity a nabídky.
- ❑ Požádejte sportovní sdružení, podniky, školy atd., aby se zúčastnily zápasů, závodů nebo štafet.
- ❑ Požádejte příslušné organizace, aby pro děti a mládež vybudovaly hřiště.
- ❑ Vyzvěte skupiny „zdravé chůze“ (organizované lékařem nebo klinikou pro skupinu mužů a žen, kteří si udržují zdraví společnou chůzí), aby se představily.
- ❑ „Chůze pro zdraví“ se může zúčastnit ministr zdravotnictví/ředitel odboru zdravotnictví.
- ❑ Představte občanům již zavedená nebo plánovaná opatření, která zlepšují situaci chodců a cyklistů (dopravní útlum, pěší zóny, přímé/nově vybudované stezky nebo síť pro cyklisty a chodce atd.).
- ❑ Prosím, zvažte v tomto kontextu také všechna doporučení týkající se aktivit v rámci tématu Cyklistika, Živé ulice a Zelené rekreační zóny.

Zelené stezky

„Jedná se o komunikace vyhrazené výlučně pro nemotorové dopravní prostředky, vytvořené integrovaným způsobem, které zlepšuje kvalitu životního prostředí i kvalitu života v okolní oblasti. Tyto komunikace by měly splňovat normy, které určují jejich šířku, sklon a povrchovou úpravu, a zajišťovat příjemné a bezpečné užívání pro všechny.“ (Deklarace z Lille ze dne 12. září 2000)

Je třeba podpořit zelené komunikace ve městech, kde by plnily funkci ekologických spojnic mezi centrem a předměstími a venkovskými oblastmi. Na místech nevyužitých železničních tratí, cest pro přetahování lodí apod. by bylo možné vytvořit příjemné zelené stezky, kde by mohly děti, rodiny nebo osoby se sníženou pohyblivostí bez potíží urazit pěšky delší vzdálenost, aniž by byly ohrožovány auty.

Nápad zorganizovat v rámci Evropského týdne mobility aktivity v oblasti zelených stezek slučuje dva aspekty: podpořit organizace, aby začaly se zaváděním zelených stezek, zejména místní úřady, a také představit tyto stezky veřejnosti.

Níže uvedené činnosti jsou určeny místním úřadům i zájmovým organizacím a zahrnují aktivity od nejjednodušších až po rozsáhlé:

Zvýšení obecného povědomí

- zorganizujte pěší/cyklistické výlety nebo pikniky pro všechny uživatele na stávajících i dosud nevybudovaných stezkách (v druhém případě učiňte bezpečnostní opatření) za přítomnosti zástupců místní samosprávy; zelené stezky se tak stanou ústředním bodem:
 - ❖ pro všechny občany se zvláštním pozorností zaměřenou na osoby se sníženou pohyblivostí (tělesně postižení, děti, starší lidé),
 - ❖ za účasti umělců, sportovců, politiků, osobností místního významu,
 - ❖ s bazarem jízdnic kol,
 - ❖ za doprovodu zábavní show (divadlo, hudba apod.),
 - ❖ s naučnými stezkami, které umožní lidem objevit kulturní a přírodní dědictví, gastronomii apod. na stezkách a v jejich okolí,
 - ❖ s živým rozhlasovým vysíláním.
- projekt „Naše zelená stezka“, kterého se zúčastní škola, třída nebo místní občané; aktivity mohou zahrnovat umění, fotografii, poezii apod.,
 - ❖ využití zelené stezky pro výuku matematiky, zeměpisu, místní historie, životního prostředí v přírodě,
 - ❖ instalace vhodných informačních panelů,
 - ❖ návštěva zelených stezek se zástupci místní samosprávy,
- zorganizujte dobrovolný úklid zelených stezek,
- vytvořte skupinu „přátel zelené stezky“ z řad dobrovolníků (pro bezpečnost, čistotu, propagaci, pořádání aktivit atd.).

Zelené stezky = jiný způsob cestování v souladu s životním prostředím

Vytvoření odkazu spojeného se zelenými stezkami:

- přírodní dědictví:
 - ❖ procházky/cyklistické vyjíždky s průvodcem se zaměřením na vegetaci typickou pro jednotlivé zelené stezky, podél vodních toků, v lesích,
 - ❖ tabule s popisem,
 - ❖ informační balíček o přírodním dědictví,
- místní dědictví – ochrana součástí každodenního života, které se nacházejí podél stezek (milníky, zdymadla, železniční signalizace, instalace a inaugurace uměleckých děl podél stezek),
- objevte své město díky zeleným stezkám – organizované výlety: výchozí body pro výlety do přírody a vnitřní přístup k zeleni.

Úřady místní a regionální samosprávy v akci

Na místech, kde zelené stezky již existují:

- ❑ zabezpečit místa, kde se stezky setkávají se silnicemi,
- ❑ zajistit bezpečnou cestu do školy a ostatních oblastem,
- ❑ zveřejnit iniciativy a podpořit tak stezky,
- ❑ představit veřejnosti projekty zaměřené na restaurování domků pro strážce plavebních komor/stanic,
- ❑ uspořádat slavnost u příležitosti značení stezky nebo její části ,
- ❑ slavnostně zahájit provoz zařízení vybudovaných podél stezek: odpočívadla (na starých stanicích).

V místech, kde zelené stezky dosud neexistují:

- ❑ představit veřejnosti projekt zelených stezek,
- ❑ koupit od místního úřadu pozemek, otevřít část stezky, vytvořit místní síť stezek.

DOJÍŽDĚNÍ

ZELENÉ STEZKY - AKTIVITY

- Podnikové sponzorování rozvoje nových cyklostezek soustavy Greenways.
- Vypracování plánu dojíždění do podniku, který zahrne do úvah i místní síť cyklostezek Greenways.

Pro jakoukoli prezentaci na veřejnosti můžete použít videonahrávku (7 minut) ukazující přínosy městských cyklostezek sítě Greenways. Toto video vyrobilo GŘ pro životní prostředí a dá se získat na adrese: Evropská komise, GŘ životní prostředí, Informační středisko, Fax: +32.2.299.61.98, env-pubs@cec.eu.int

Evropská asociace zelených stezek (EGWA – European Greenways Association)

Více podrobností získáte v „The European Greenways Good Practice Guide“ a technických pokynech č. 1 „Green Corridors, outline routes and exact line routes: Methodological aspects“, 2a „Recovery of abandoned railway lines“, 2b „Recovery of towpaths“, 3 „Greenways and Heritage“ a z informací o zelených stezkách v metodickém plánu EGWA na: <http://www.aevv-egwa.org>

Informace o českých Greenways: greenways@ecn.cz

„Ve městě bez auta!“ 22. září

Oblasti bez aut

*Ve městě musí být vytvořena jedna nebo několik oblastí bez aut. Tato/tyto oblast/i bude/ou většinu dne uzavřena/y motorizované dopravě. Do oblastí(i) bez aut budou vpuštěni pouze chodci, cyklisté, veřejná doprava a čistší vozidla (na plyn, na přírodní plyn, elektrická atd.).

Bude-li vytvořena více než jedna oblast bez aut, například ve velkém městě, mohly by různé oblasti bez aut spojit pěší stezky.

Oblast(i) bez aut lze také výhodně podpořit nárazníkovou zónou, kde by byly umístěny informace pro řidiče.

Umístění a velikost oblastí bez aut by měly být pečlivě zvoleny s ohledem na místní podmínky a souvislosti. Kritéria by mohla být následující:

- Jaká oblast nejlépe vyhovuje vysvětlení/představení konkrétních témat řešených v daný den (např. hluk: běžně velmi přeplněná ulice/křižovatka, která se v daný den stane „ostrůvkem ticha“)?
- Jaká plánovaná opatření by mohla být u příležitosti dané dne představena nebo vyzkoušena (např. zřízení/rozšíření pěší zóny)?
- Existují nějaké aktivity pro konkrétní cílové skupiny (děti: jsou v okolí školy atd.)?
- Kdo nebo co je v oblasti umístěno, co by mohlo k danému dni přispět vlastními aktivitami (gastronomická, sportovní zařízení nebo jakákoliv jiná instituce, která by mohla představit své aktivity – relevantní k cílům daného dne – na ulici bez aut)?
- Kdo a z jakého důvodu do této oblasti přichází v „běžných“ dnech? Jak se dopravuje? Kolik lidí navíc bude (muset) používat veřejnou dopravu?
- Kolik parkovacích oblastí bude zapotřebí v okolí oblasti bez aut (umístění parkovišť, potenciální prostor pro zřízení dalšího parkovacího prostoru)?
- Má-li se zřídit více oblastí bez aut: jak lze tyto různé oblasti spojit?

Bariéry a kontrolní stanoviště

Přístupy do oblastí(i) bez aut budou monitorovány a budou zde nainstalovány bariéry. K tomu bude zapotřebí pomoc následujících služeb a osob:

- místní silniční nebo městský dopravní úřad,
- státní nebo městská policie,
- pracovníci místních úřadů: je to cesta, jak zapojit celou radnici a podpořit vnitřní komunikaci.

Seznam výjimek

Výjimky musí být minimální. Měl by být sestaven krátký seznam vozidel s výjimkou. Oprávněná vozidla by mohla být opatřena symbolem ETM a EDDBA.

Kromě čistých vozidel (na plyn, na přírodní plyn, elektrických atd.) mohou být výjimky uděleny následujícím:

- zdravotníci, kteří by měli u bariér uvést rozumný důvod,
- pohotovostní služby, včetně policie, hasičů, lékařské pohotovosti, pracovníků elektráren a plynáren (automatický vstup do oblasti),
- naléhavé opravy (po vytočení bezplatného čísla a uvedení povahy práce),
- tělesně postižení.

Žádosti o výjimku nestanovenou ve výše uvedeném seznamu by měly být adresovány odpovědnému městskému odboru. (tzv. „Kuchařku“ pro české koordinátory akce se vzory dopisů a s návodem, jak efektivně postupovat, je možno získat u národní koordinátorky - Eva_veverkova@env.cz).

Spolupráce s občany

Obyvatelé by měli být vyzváni, aby den předem odvezli své automobily, aby uvolnili ulice v oblasti bez aut. Možná budou zapotřebí speciální parkoviště; s provozovatelem(i) parkovišť se podepíší smlouvy.

Alternativní možností je umožnit obyvatelům odjet s auty z oblasti, ale nepovolit jim návrat před určitou dobou. Pak by museli své automobily nechat na parkovišti mimo oblast bez aut.

Dodávky do oblasti(i) bez aut

Dodávky budou povoleny do určité doby, která bude určena v souladu se všeobecnými podmínkami, jež byly stanoveny.

Pro obchodníky vyžadující dodávky ve dne by mohla být mimo oblast vytvořena nakládací zóna. Z tohoto místa budou dodávky dovezeny do oblasti(i) bez aut oprávněnými vozidly (na plyn, na přírodní plyn, elektrickými atd.).

Zákazníkům lze nabídnout dodávkovou službu čistými vozidly, buď do domu, nebo na parkoviště mimo oblast(i) bez aut.

Alternativní způsoby dopravy

Zde uvedené aktivity mají zajistit mobilitu občanů v rámci iniciativy Evropský den bez aut. Každý místní koordinátor akce si může připravit vlastní návrhy, jak propagovat alternativní způsoby dopravy.

Veřejná doprava

(viz také doporučení k tématu „Veřejná doprava“)

Aby se pro obyvatele zajistily efektivní alternativní způsoby dopravy a aby se propagovala veřejná doprava, mělo by se nabízet následující:

- kratší intervaly mezi spoji,
 - vyšší počet spojů dostupných osobám s omezenou pohyblivostí,
- zvláštní jízdné, například:
- volná přeprava v síti,
 - propagační nabídky (denní jízdenky, týdenní jízdenky, jízdenky za symbolickou cenu),
 - konkrétní iniciativy (kombinované parkovací lístky + jízdenky na autobus nebo jízdenky na autobus + vlak, jízdenky nabízející slevy v kinech nebo na bazénech atd.).

Vyplatí se také provozovat kyvadlovou dopravu, která bude spojovat vzdálená parkoviště s centrem města nebo obsluhovat konkrétní trasy (okružní cesty městem, okruhy atd.).

Čistší vozidla

(viz také doporučení k tématu „Odpovědné používání automobilu“)

Vozidla na přírodní plyn, na plyn a elektrická vozidla se mohou používat v oblasti(ech) bez aut k následujícím účelům:

- dodání zboží obchodníkům,
- dodání zboží zákazníkům,
- používání tělesně postiženými,
- používání obyvateli,
- konkrétní žádosti, které lze vyřídit individuálně na kontrolních stanovištích, na parkovištích nebo telefonicky na bezplatném telefonním čísle.

Jízdní kola

(viz také doporučení k tématu „Cyklistika“)

K podpoře cyklistiky 22. září lze přijmout alespoň čtyři opatření:

- zapojit místní cyklistické skupiny
- pronajímat nebo půjčovat kola: např. na záchytných parkovištích Park and Ride, na nádražích, autobusových zastávkách a v centru oblasti(i) bez aut. Lze využít různé pronajímací nebo výpůjční systémy: kombinovaná jízdenka na autobus + pro kolo nebo parkovací lístek + jízdenka pro kolo, klíče od auta nebo registrační doklad proti kolu atd.
- hlídaná a chráněná parkoviště pro kola
- bezpečné a dobře vyznačené cyklistické stezky mimo oblast(i) bez aut

„Ve městě bez auta!“ 2005 = pracovní den

V Evropský den bez aut 22. září v pracovní den roku 2005 (a také v příštím roce) budou účastnická města muset oslovit své obyvatele ve všední, tedy pracovní den. Lidé tedy nebudou přicházet do centra města, jen aby se prošli, ale aby šli do práce, školy nebo na univerzitu, navštívili své zákazníky a klienty, nechali se ošetřit atd.

Proto by účastníci měli organizovat hlavně aktivity zaměřené na dojíždějící, podniky a školy. Nápady na aktivity lze nalézt v příslušných částech kapitoly „Aktivity pro celý týden věnovaný trvale udržitelné mobilitě“.

Samozřejmě se bude muset vynaložit ještě větší úsilí, aby se zajistila mobilita občanů, a nabídnout jim udržitelnější (co se týče kapacity a frekvence) způsoby dopravy (viz předcházející části). Navíc je také důležitější než v minulých letech zapojit místní zainteresované strany s cílem vypracovat společné projekty a aktivity oslovující příslušné cílové skupiny, jako jsou zaměstnanci nebo studenti, a obrátit jejich pozornost na cíle Evropského dne bez aut.

Města, která se zúčastní Evropského týdne mobility, si mohou vybrat pro Evropský den bez aut kterýkoliv den mezi 16. – 22. zářím.

Parkoviště

Rozhodnutí radnice ohledně zajištění parkovišť 22. září by měla vzít v úvahu následující dvě zásady:

- zajistí řidičům možnost opustit automobily a využít alternativní způsob dopravy
- lidem, kteří chtějí vstoupit do oblasti(i) bez aut, by se mělo rozmluvit, aby dojeli autem až k jejím hranicím

Aby byly tyto zásady dodrženy, lze zřídit tři typy parkovišť:

- záchytná parkoviště Park and Ride
- parkoviště pro okamžitou potřebu
- parkoviště pro obyvatele

Záchytná parkoviště Park and Ride

K povzbuzení lidí opustit své automobily a používat veřejnou dopravu lze na předměstích zřídit záchytná parkoviště Park and Ride. Tato parkoviště by měla být hlídaná a otevřená podle výše uvedené doby. Mohou být zdarma nebo ne (například kombinovaný parkovací lístek + jízdenka na autobus nebo parkovací lístek + jízdenka pro kolo).

U parkovišť, která nejsou umístěna podél pravidelných tras veřejné hromadné dopravy, by měla jezdit zvláštní kyvadlová doprava.

Parkoviště pro okamžitou potřebu

Zvláštní parkoviště by měla být zřízena poblíž oblasti(i) bez aut pro ty, kteří potřebují svá auta používat. Tato parkoviště se mohou používat:

- k vysazení někoho (auto opět odjíždí pryč)

- ke krátkodobému parkování (méně než jedna hodina)
- k usnadnění sdílení automobilů
- k dodávce zboží atd.

Neměla by se používat jako dlouhodobá parkoviště. Ve dne by měla být hlídána. Je možné zajistit kyvadlovou dopravu z těchto parkovišť do centra města.

Parkoviště pro obyvatele

Parkoviště by měla být vyhrazena pro obyvatele města (viz výše část o obyvatelích). Měla by být umístěna buď uvnitř oblasti(i) bez aut (a přístupná pouze před akcí nebo po ní), nebo poblíž hranic oblasti(i) bez aut.

Tato parkoviště by se měla otevřít den před akcí a zůstat otevřená do dne po akci.

Měly by být zavedeny takové parkovací poplatky, které budou motivovat lidi, aby tam nechali svá auta celý den. Podrobnosti je třeba dohodnout s provozovatelem(i) parkoviště.

Posouzení iniciativy

Místní úřady by měly provést místní monitoring, aby bylo možné poučit se na místní, celostátní nebo evropské úrovni. Monitoring by měl zahrnovat:

- kvalitu ovzduší
- hluk
- dopravní proudy
- veřejné mínění

Kvalita ovzduší

V oblasti(ech) bez aut a mimo ně lze nainstalovat pevná a mobilní čidla a měření by se měla provádět několik dní, aby byla možná komparativní analýza.

Aby se zajistilo platné srovnání, měření budou muset být provedena také v jiné neděle s podobnými meteorologickými podmínkami.

Účastnická města, která nevládní zařízení ke sledování ovzduší, by se je měla pokusit získat od:

- měst, která se iniciativy neúčastní,
- měst, která vlastní více zařízení, než potřebují.

Hluk

Zařízení k měření hluku lze nainstalovat do oblasti(i) bez aut i mimo ně, aby se změřil dopad Dne na hladinu hluku. Pro účely komparativní analýzy by se měl hluk monitorovat několik dní. Užitečné rady a pomoc s metodologií může poskytnout několik organizací, například místní zdravotnické úřady.

Dopravní proudy a využívání veřejné dopravy

Uvnitř oblasti(i) bez aut i mimo ně by se mělo monitorovat následující:

- počty uživatelů veřejné dopravy,
- motorizovaná doprava,
- cyklisté,
- chodci,
- využívání parkovišť.

Pro účely komparativní analýzy by monitorování mělo probíhat několik dní.

Odbornou a logistickou pomoc mohou obvykle poskytnout místní silniční a městské dopravní úřady.

Další způsoby monitoringu

Místní úřady mohou provést jiný monitoring podle typu podniknutých opatření a toho, co ode Evropského dne bez aut očekávají. Bude využit specifický proces posuzování.

Pro posouzení reakce veřejnosti na Evropský den bez aut lze provést cílené průzkumy. Průzkum lze provést mezi několika konkrétními skupinami:

- obyvatelé celého města,
- lidé cestující do oblastí(i) bez aut,
- obyvatelé oblastí(i) bez aut,
- obchodníci v oblastech bez aut,
- zákazníci obchodníků,
- lidé pracující v oblastech bez aut.

Místním úřadům budou nabídnuty dotazníky a metodologie používané na celostátní úrovni, aby se zajistila konzistentnost mezi různými průzkumy provedenými na místní úrovni.

Bude také vyvinuto zvláštní úsilí, aby se podnítili obchodníci ke sledování následujícího:

- počet zákazníků v obchodech v oblastech bez aut,
- počet zákazníků v odlehlých supermarketech,
- obrat, ve spolupráci s Obchodní a průmyslovou komorou a obchodníky.

TRVALÁ OPATŘENÍ

Nová linka veřejné dopravy, stálá debata o udržitelných formách mobility, prodloužení sítě pro cyklisty, ... zúčastněné magistráty či městské/místní úřady se vyzývají, aby během vyhlášení Charty Evropského týdne mobility 2005 zahájily alespoň jedno opatření pro udržitelnou dopravu ve městě, které bude nadále existovat i skončení týdne mobility.

Charta Evropského týdne mobility 2005 doslova žádá, aby zúčastněné místní úřady “uskutečnily jedno nebo více nových praktických opatření, která přispívají k odklonu od soukromých osobních automobilů k dopravním prostředkům šetnějším pro životní prostředí a obecně k udržitelné mobilitě ve městech.“

Trvalá opatření pro udržitelnou městskou dopravu nemusejí být nezbytně nákladná. Tato trvalá opatření mohou mít různou velikost a rozsah. Náklady mohou sahát od několika tisíc Kč za reflexní vybavení pro cyklisty z cyklobusu (nebo vesty pro děti z pěšibusu) až po velké investice do veřejné dopravy nebo cyklistické infrastruktury.

Trvalá opatření způsobí, že kampaň Evropského týdne mobility potrvá celý rok. Připomínají lidem skutečnost, že doprava s menším počtem automobilů je možná. Trvalá opatření ukazují, že závazek města se nekončí s posledním dnem Evropského týdne mobility, a že místní úřad, jeho politici a jeho služby si přejí investovat do budoucnosti a do kultury nové mobility.

Návrhy možných trvalých opatření:

- ❑ nová zařízení pro cyklisty: nové stezky, parkovací zařízení, rozmístění značek, půjčovny kol, atd.;
- ❑ rozšíření pěších zón a pěšího provozu, bezpečné cesty do školy, zlepšení infrastruktury (chodníky, přechody), atd.;
- ❑ zlepšení sítě veřejné dopravy: prodloužení stávajících nebo zřízení nových linek, jízdní pruhy vyhrazené pro autobusy, nové zastávky a přestupní místa, modernizace vozového parku včetně energeticky účinných a čistších vozidel, informační systémy, atd.;
- ❑ schémata zklidnění dopravy a řízení přístupu: snížení omezení rychlosti, nové předpisy o průjezdu a parkování, nová organizace prostoru ulic se zvětšením prostoru pro chodce, zóny s omezením rychlosti na 30 km/h, obytné zóny, atd.;
- ❑ dostupnost: chodníky upravené pro nevidomé a pro vozičkáře, nízkopodlažní vozový park veřejné dopravy, odstranění architektonických překážek, nájezdové rampy pro vozičkáře, atd.;
- ❑ nové formy vlastnictví anebo používání automobilů: schémata carpoolingu (sdílení automobilu) a schémata carsharingu, atd.;
- ❑ distribuce nákladu: nové předpisy pro nákladní auta, vykládací plochy pro přesun nákladu, používání čistých vozidel, atd.;
- ❑ řízení poptávky po mobilitě: příprava (akčního) plánu udržitelné mobility, plány mobility pro podniky a/nebo školy, atd.

Téma ETM 2005 „Do práce a do školy –bez auta“ počítá se širokým spektrem možných trvalých opatření. Tato opatření posílí vzniklá partnerství města a místních podniků a organizací:

- stálé služby obce pro podniky, které jim budou pomáhat s vypracováním dopravních plánů.
- vytvoření zvláštního fondu pro zlepšení dostupnosti do průmyslových zón nebo podnikových parků.
- Podniky mohou spolu s obcí/městem objednat stejné stojany na kola.

Projekt SMILE programu EU Life vypracoval přehled 170 trvalých opatření ve strategii městské dopravy, která sahají od celkového městského plánu dopravy až po schémata řízení mobility v malém měřítku pro školy a podniky. Více informací naleznete v databázi na adrese www.smile-europe.org .

INFORMACE A KOMUNIKACE

Informační a komunikační nástroje na evropské a národní úrovni

Pro potřeby projektu Evropský týden mobility a Evropský den bez aut byly navrženy různé typy nástrojů, které byly poskytnuty k dispozici úřadům místní samosprávy na www.mobilityweek-europe.org, www.22september.org a www.env.cz/edba

Kromě této příručky existuje v anglické verzi:

- logo Týdne mobility
- prezentační prospekt
- Charta projektu „Ve městě bez auta!“/Evropský týden mobility
- plakát (o rozměrech 80x120 cm nebo 40x60 cm)
- samolepky a pohlednice
- internetová prezentační karta
- Evropský zpravodaj a přehled

Tyto nástroje by měly být přeloženy a upraveny národním koordinačním úřadem a evropskými i mezinárodními asociacemi a organizacemi a za daných podmínek nabídnuty místním úřadům.

Národní koordinátoři mohou vyvinout vlastní nástroje. Zkušenosti z předešlých let dokazují, že soubor propagačních materiálů pro tisk, který představí iniciativu a aktivity pořádané na národní úrovni a na rozsahu jedné strany přiblíží jednotlivé partnery, je velice užitečný.

MŽP v roce 2005 nabízí logo EDBA a ETM, Chartu EDBA a ETM a tuto příručku ke stažení na www.env.cz/edba Měštům, která mají zájem o účast, MŽP zašle Chartu EDBA a ETM či Příručku poštou a dodá také plakáty s volným prostorem pro vlepění vlastních programů, případně vzorky propagačních předmětů do soutěží.

Informace a komunikace na místní úrovni

Úřady místní samosprávy mohou informovat veřejnost o podrobnostech akce.

Dokumenty či materiály, týkající se EDBA a ETM by měly mít v celé Evropě určité společné znaky, a to:

- Měly by obsahovat evropské symboly pro snazší identifikaci projektu
- Všechny by měly vyzývat občany, zájmové skupiny, organizace tělesně postižených, společnosti apod., aby se Evropského týdne mobility zúčastnili

Informační dopisy

Před zahájením akce bude odesláno několik informačních dopisů, upravených pro jednotlivé cílové skupiny:

- dopis starosty/primátora adresovaný všem občanům několik týdnů před zahájením akce
- zvláštní dopis pro každou zasaženou cílovou skupinu (majitelé obchodů, podnikatelé, obyvatelé dané oblasti atd.), který poskytne informace a vyzve výše jmenované, aby se zúčastnili příprav. Tento dopis bude odeslán předem, aby splnil níže uvedené účely.

Informační dokumenty

Informovat občany o konání Evropského týdne mobility a podpořit debatu o pohybu, dostupnosti a bezpečnosti ve městě. Bude nutné vytvořit a rozdat dokumenty představující akci:

- shrnující dokument o technických aspektech události – tento dokument bude rozdáván před akcí a v jejím průběhu na všech veřejných místech, případně v obchodech a podnicích; další možností je zaslat dokument všem občanům a zasaženým skupinám nebo ho umístit na přední skla automobilů

- mimořádné vydání zpravodaje místního úřadu
- zvláštní článek „Bezpečnost dětí na ulicích našeho města“ v místních novinách; lze uzavřít partnerskou spolupráci s regionálním tiskem
- zvláštní dokument pro majitele obchodů
- propagační materiál pro místní tisk vydaný u příležitosti tiskové konference týden před akcí.

Specifické nástroje pro projekt „Ve městě bez auta!“

Kromě výše uvedených informačních dokumentů mohou být použity zvláštní nástroje, které obyvatelům měst usnadní orientaci během akce „Ve městě bez auta!“ nebo dalších dnů bez aut:

- zvláštní značení pro řidiče automobilů v městských oblastech, pomoc mohou poskytnout také silniční služby
- zvláštní značení pro chodce a cyklisty podél zajištěných stezek, také zde mohou pomoci silniční služby
- poutače nebo billboardy oznamující konání akce, umístěné na okraji zóny bez aut

Dále budou vytvořeny speciální týmy, které budou poskytovat informace na parkovištích, vstupech do zón bez aut a oblastech s omezeným provozem, ale také na hlavních křižovatkách.

Interní komunikace

Evropský týden mobility musí také vytvořit komunikační nástroj pro místní úřady pro závazky obyvatel.

Fungující interní komunikace umožní.

- zapojení zaměstnanců zastupitelstva do příprav Evropského týdne mobility a zajistit jeho úspěch
- pověřit zaměstnance zastupitelstva propagací této iniciativy a nových forem městské dopravy
- iniciovat u zaměstnanců rozsáhlejší využívání udržitelných prostředků dopravy v budoucnosti
- zahájit nový ekologický plán dojíždění do zaměstnání, zejména pro zaměstnance zastupitelstva

Mobilizace pracovníků městského úřadu/magistrátu

Řada pracovníků úřadu bude požádána (pokud možno na bázi dobrovolné činnosti), aby vyřizovali telefonní hovory, informovali občany (hostesky), monitorovali přístup do zón bez aut a k parkovištím během dní bez aut, řídili navržené aktivity atd.

Interní plán mobility

Kromě zapojení do příprav musí jít úředníci dobrým příkladem. Proto se budou pracovníci účastnit aktivit organizovaných v rámci Evropského týdne mobility.

Je třeba vypracovat interní plán mobility a uspořádat přípravné setkání. Je možné oslovit dopravce nebo nájemce kol a ve spolupráci s nimi propagovat alternativní způsoby dopravy. Vzhledem k tématu letošního ročníku, kterým je „Do práce a do školy –bez auta“, by místní úřady měly připravovat kvalitní plány mobility.

PŘÍLOHA 1: PROJEKTOVÁ SKUPINA

KOORDINÁTOR PROJEKTU, EVROPSKÝ INFORMAČNÍ BOD:

EUROCITIES

Evropská města pro novou kulturu pohybu
18, Square de Meeüs, B-1050 Brusel
Valérie Bénard a Ivo Cré – tel.: +32 2 552 08 75/66
v.benard@eurocities.be, i.cre@eurocities.be
<http://www.eurocities.org/>

ENERGIE-CITÉS

asociace úřadů místní samosprávy podporující politiku udržitelné energie
2, chemin de Palente, F-25000 Besancon
Olivier Lagarde – tel.: +33 3 81 65 36 80
olagarde@energie-cites.org
<http://www.energie-cites.org/>

CLIMATE ALLIANCE – KLIMA-BÜNDNIS – ALIANZA DEL CLIMA

klimatická aliance evropských měst
Galvanisrt. 28, D-60486 Frankfurt nad Mohanem
paní Ulrike Janssen – tel.: +49 69 71 71 39 21
u.janssen@klimabuendnis.org
<http://www.klimabuendnis.org/>

ZA POLITICKÉ A FINANČNÍ PODPORY:

Evropská komise
Generální ředitelství životního prostředí
paní Erika Jangen – tel.: + 32 2 296 77 56
erika.jangen@cec.eu.int
http://europa.eu.int/comm/environment/index_en.htm/

PŘÍLOHA 2: UŽITEČNÉ KONTAKTY A ODKAZY

<i>European Mobility Week (Evropský týden mobility)</i>	www.mobilityweek-europe.org
<i>'In town without my car!'</i> (Evropský den bez aut)	www.22september.org
<i>Toolbox for Mobility Management Measures in Companies</i>	www.mobilitymanagement.be
<i>EPOMM - European Platform on Mobility Management</i>	www.mobilitymanagement.org
<i>MOST – Mobility Management Strategies for the Next Decades</i>	http://mo.st
<i>TAPESTRY – Campaign Solutions for Transport</i>	http://eu-tapestry.org
<i>TARGET – New Travel Solutions</i>	http://eu-target.net
<i>OPTIMUM - Integrating mobility management in spatial planning</i>	www.optimum-interreg.net

Tato příručka využila řadu nápadů a myšlenek z projektu SAVE (EMMA - the European Mobility Management Day – Evropský den řízení mobility), který probíhal v letech 2003 - 2004, www.emma-day.info

Informace o předchozích tématech Evropského dne mobility, jakož i informace o přípravě a plánování ETM najdete na webových stránkách www.mobilityweek-europe.org a www.env.cz/edba
U národní koordinátorky Mgr. Evy Veverkové z MŽP můžete získat výtisky předchozích příruček poštou i e-mailem (eva_veverkova@env.cz, tel.: 267 122 139).

PŘÍLOHA 3:EVROPŠTÍ A MEZINÁRODNÍ PARTNEŘI

Evropské a mezinárodní asociace a organizace vyjádřily formální podporu iniciativě tím, že podepsaly „Podporu Evropského týdne mobility“ společně s komisařkou pro životní prostředí, paní Margot Wallströmovou, při slavnosti pořádané u příležitosti Ekologického týdne Evropské komise v dubnu 2002, druhé slavnosti pořádané v červnu 2002 ve Vídni a třetí v březnu 2003 v Bruselu.

UITP – Mezinárodní asociace veřejné dopravy

Rue Sainte Marie, 6 – B-1080 Brussels

Heléne Danneels

Tel: +32 2 661 31 98

e-mail: helene.danneels@UITP.com

<http://www.uitp.com>

ETUC- Evropská konfederace odborů

Bvd du Roi Albert II, 5 - BE-1210 Brussels

Mrs. Sophie Dupressoir

Tel : +32 2 224 05 68

sdupressoir@etuc.org

www.etuc.org

ECF – Evropská federace cyklistů - office@ecf.com

FEPA – Federace evropských asociací pěších - t.bendixson@pobox.com

EGWA – Evropská asociace zelených stezek - jjimenez@ffe.es

AVERE – Evropská asociace elektrických silničních vozidel- avere@vub.ac.be

CEMR – Rada evropských zastupitelstev a regionů - lswan@bxl-ccre.org

POLIS – Propojení evropských měst a regionů pro inovaci dopravy - idussutour@polis-online.org

ISDE – Mezinárodní asociace lékařů pro životní prostředí - gs@isde.org

Síť městského fóra pro udržitelný rozvoj - espace@brutele.be

T & E – Evropská federace pro dopravu a životní prostředí - beatrice.schell@t-e.nu

Evropská federace městských center - info@amcv.be

ISLENET – Síť evr. ostrovů pro otázky energie a životního prostředí - pcoroyannakis@skynet.be

EDF – Evropské fórum tělesně postižených - ep@edf-feph.org

CER – Společenství evropských železnic - johannes.ludewig@cer.be

Evropská síť škol - alexa.joyce@eun.org

ETSC –Evropská rada bezpečnosti dopravy - information@etsc.be

PŘÍLOHA 4: Kontakty v České republice

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65, 100 10 Praha 10
tel.: 267 121 111, fax: 267 310 308
e-mail: info@env.cz
www.env.cz

Národní koordinátorka EDDBA a ETM v České republice

Mgr. Eva Veveřková

odbor vnějších vztahů MŽP
tel.: 267 122 139, fax: 267 311 496
eva_veverkova@env.cz

Ministerstvo dopravy a spojů

Nábřeží Ludvíka Svobody 12/22, 110 15 Praha 1
tel.: 972 211 111, fax: 972 231 184
www.mdcz.cz

Centrum dopravního výzkumu

Líšeňská 33a, 360 00 Brno
tel 548 423 711, fax 548 423 712
e-mail: info@cdv.cz
www.cdv.cz

Centrum dopravního výzkumu
pracoviště Olomouc, Sekce 32 cyklistické a pěší dopravy
Krapkova 3, 779 00 Olomouc
tel.: 585 416 618
e-mail: rmartinek@cdv.cz

Státní fond dopravní infrastruktury

Sokolovská 278, 180 44 Praha 8
tel.: 266 097 308
e-mail: info@sfdi.cz
www.sfdi.cz

Centrum pro regionální rozvoj

Vinohradská 46, 120 00 Praha 2
tel.: 221 580 201, fax: 221 580 284
e-mail: crr@crr.cz
www.crr.cz

Ministerstvo zdravotnictví

Palackého náměstí 4, 128 01 Praha 2
tel.: 224 971 111, fax: 224 972 111
e-mail: mzcr@mzcr.cz
www.mzcr.cz

Národní síť zdravých měst

Šrobárova 48, 100 42 Praha 10
tel.: 602 500 639, fax: 606 757 519
e-mail: paha@nszm.cz
www.nszm.cz

Svaz měst a obcí ČR

Pacovská 31, Praha 4
tel.: 241 733 589, fax: 241 733 586
e-mail: smocr@smocr.cz
www.smocr.cz

Další adresy:

CEB – Cyklistika a energie budoucnosti

Laubova 5, 130 00 Praha 3
tel.: 605 915 970
e-mail: info@cyklopraha.cz
<http://cyklopraha.cz>

Centrum pro dopravu a energetiku

Krátká 26, 100 00 Praha 10
tel/fax: 274 816 571
e-mail: cde@ecn.cz
<http://cde.ecn.cz>

Cykloserver — informace o cykloturistice

e-mail: info@cykloklub.cz
www.cykloserver.cz

Český a slovenský dopravní klub

Cejl 48/50, 602 00 Brno
tl.: 545 210 394
e-mail: dopravni.klub@ecn.cz

Klub Bicybo

Panská 7, 601 00 Brno
tel.: 548 211 657
e-mail: bicybo@seznam.cz
<http://bicybo.aktualne.cz>

Klub Českých turistů

Archeologická 2256, 155 00 Praha 5
tel.: 251 610 181, fax: 251 625 110
e-mail: kct@klubturistu.cz
www.klubturistu.cz

Olomoučtí kolaři

Haškova 14, 783 51 Olomouc - Sv.Kopeček
Tel.: 585 632 164
e-mail: kolari@centrum.cz
<http://kolari.olomouc.com>

Oživení

Sněmovní 7, 118 00 Praha 1-Malá Strana
Tel: 257 531 983
e-mail: oziveni@ecn.cz
www.greenways.cz

Program Greenways / Zelené stezky

e-mail: greenways@ecn.cz